

Inserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
ena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo

Naročnino prejema opravilno
administracija in ekspedicijska na
Starem trgu h. št. 16

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošilja
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Brogu hišna
štev. 190.

Izhaja petkrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

Čehoslovani gré na dan.

Da so Čehi z brati svojimi po bližnjih
deželah med vsemi slovanskimi rodovi na za-
padu najbolj marljivi, bodisi v vedah in umet-
nijah bodisi v obrtnijah in rokodelstvih, to je
gotovo, in v tem naj bi bili vsem drugim na
jugu in vzhodu v posnemanje. Najprej res to
veliko zdá, ker jih je lepa množina in je ta
v lepih deželah blizu skupaj sklenjena, in se
poslednji čas čim dalje tim bolj zedinjuje.

„Mnogo li je Čehov, Moravanov in Slo-
vakov, in kje prebivajo?“ — Na to vprašanje
odgovarja sloveči česki pisatelj A. V. Šem-
bera ter v Musejniku po zadnjem popisovanju
ljudskem dokazuje, da je Čehov na Českem
3,304.046, v dolnji Avstriji 129.460, v gornji
Avstriji 3000, v Galiciji 982, na Ogerskem
7183, na Hrvaškem in Slavonskem 2088, in
v vojni 55.000. Skupaj 3,501.759. Zunaj
Avstrijske je Čehov v Ameriki 120.000,
v pruski Šleziji 11119, v Braniborskem 110,
v kraljestvu Poljskem 4400, na Ruskem
8250. — Moravanov je na Moravi (brez
Slovakov) 1.272.429, v Šleziji 112.061,
v dolnji Avstriji 62.630, v gornji 22.000; v
pruski Šleziji 61.911. — Slovakov je na
Ogerskem 2,125.399, na Moravskem 223.374
v dolnji Avstriji 15.753, v Bukovini 2000, v Sla-
voniji 5292, v vojni 33.000. Skupaj je tedaj
naroda čehoslovanskega v deželah krone Česke
4,911.610, v drugih deželah avstrijskih 3.463.787,
v Avstriji sploh 7,375.373, — zunaj Avstrije
205.790; vseh skupaj torej 7.581.187.

Časopisov českich je izhajalo l. 1876
v Evropi nekaj čez 100, in v Ameriki kakih
10. — Vzlasti lepo in čvrsto se je poprijel
politični katoliški list „Čech“, kateri v Cyrillo-

Methodjski knjigotiskarni v Pragi izhaja dnev-
nik že v devetem tečaju, in v pozivu k no-
vemu naročevanju pravi na pr.: „Častitemu
občinstvu potrebo Čehovo dokazovati, bilo bi
toliko, kakor dokazovati potrebo tiska sploh.
Dosti znani cerkveni zgodovinar Ratter je rekel,
da je tisk oče reformacije, oče fran-
coske revolucije. Če je pa že dolgo tisk
bil oglas „šeste velevlasti“, t. j. javnega mnenja,
postal je v dobi naši tega mnenja skoro po
celem svetu samovladec in je res v nekem
smislu svetovladec ali svetá vladar. Vsakršno
politično, socialno in celo nabožensko (reli-
giozno) življenje narodovo obrača se po tem
svetovladcu. Noben š. državlanskega niti ka-
zenskega zakona se ne izdá brez njegovega
prejšnjega pohvaljenja; njegov čin so vse no-
veje postave o cerkvi. Ker je pa ta sveto-
vladec sam ovladan ali v oblasti lažiliberizma
in njegovega modernega rojenca — nihilizma,
pred katerim se tresejo troni in altarji, bode
tudi tisk, ako ostane nadalje v rokah laži-
liberalizma, matematično gotovo — oče so-
cjalne revolucije. V svésti te svetovladne
moči tiska in nevarnosti iz njega cerkvi in
narodom grozeče vstalo je po celem katoliškem
svetu med vernimi zavetniki božjih in člove-
ških pravic doslej nepoznano prizadevanje, s
sovražnikom tako močnim poskusiti se z oro-
žjem tistim, s katerim on božji in občinski red
podkopava, to je s tiskom. Tudi sveti Oče
sami, kot bdéči stražnik na Sionu, pri
vsakrteri priložnosti pozornost obračajo na ta
način vojskovanja ter k njemu vzbujajo. Bogú
bodi potoženo, da se pri nas važnost in po-
trebnost katoliškega tiska nekaj premalo ceni,
nekaj celo ne pripoznava, kar nas pa zaupa-

joče v pomoč božjo, v zvestobo in podporo
množih prijateljev „Čecha“ kratko malo ne
ostrašuje, vztrajevati v začetem delu. Bog in
domovina je in ostane naše geslo.“

Tako vabi „Čech“ k letošnjemu naroče-
vanju (po pošti na leto 15 gl.) in obéta, da
hoče tudi v prihodnje kakor doslej odločno po-
tegovati se za svetinje katoliške cerkve in
slovanskega naroda zoper napadnike domače
in tuje; vzlasti povdarja, da hoče boriti se
zoper lažnjivi liberalizem in zoper pan-
kerta njegovega, to je nihilizem, kateri ne
zida, ampak le podira in narode, ktere dobí v
spone svoje, tira v pravni in gmotni prepad.
Potem obéta, kako hoče opisovati vse prikazni
na cerkvenem in narodnem, posebej na znan-
stvenem in umetniškem polji, kolikor se do-
tikajo cerkve ali naroda; pravi, da imá dopis-
nikov vérnih mnogo; da v gospodarskem oziru
dajal bode dobra izvéstja; in v leposlovnem
podlistku skušal bode odvrčevati strupeno
krasopisje (!) ptuje. — Oj, sem si mislil, ko
bi „Slovénec“ naš mogel obétati Slovincem
kaj takega! — Na noge, zaspanci! na delo,
dremote! v kolobar vzajemni, marljivi Slovenci
vsi! da rešimo, kar se še rešiti dá. Libera-
lizem podira, in maje se to in uno, in ako
hočemo delati in veljati kaj v prihodnje, treba
je, da se pripravimo, da zidamo, in kedar dospé
razvalina, da oživí na njej novina. —

V ta namen so Čehoslovani jeli tudi
prav ravnati, kajti jeli so ravnati z Bogom.
Iz omenjenega poštevanja se vidi, koliko jih
živí po Avstrijskem, na Dunaju itd. Od l. 1818
že, torej koj po dobi francoski, so jeli kole-
dovati Čehi na Dunaju ali v Vidnu, kakor
imenujejo Dunaj (Beč, Vindobona, Wien) oni,

Nekoliko dni pri Horvatoviču.

(Obrazi iz bojnega tabora.)

III. Pandiralo.

(Dalje.)

„Preveril sem se, da nisem lačen le jaz,
temuč da vsa družba večerje pričakuje z ve-
liko nestrpljivostjo. Ker je miza bila majhna,
zato smo se morali razpostaviti okrog nje tako,
kakor je kateri mogel. Ta je sedel turški z
nogama navskriž pod seboj, ta je z enim ko-
lenom pokleknil, eno pa postavil prav pod
usta, a doktor z odvetnikom vred je sedel za
nas druge.“

„Sluga je bil najpopreje prinesel polivke
v dveh loncih, iz katerih smo jo družabno jedli
z lesenimi žlicami. Horvatovič je iz svojih
ježnih črevljev izvlekel žlico in dolg nož; po
večerji pa je žlico in nož očistil s slamo in
zopet vtaknil v črevlje. Po polivki smo na
mizo dobili oprazeno in na kosce razrezano
meso popoprano in osoljeno tako močno, da
je nekoliko gostov vskliknilo: „Gospodine
Horvatovič, suhi dol gor! Ukažite, da ga
pogasimo!““

Polkovnik ukaže, in prikaže se lesena ču-

tara z vinom. Najpopreje se je napil Horva-
tovič, po njem pa so se napajali drugi po vrsti,
kakor so sedeli. Vsak je potikal na čutaro
in nastavljal jo na uho, da se je prepričal, ali
je sosed še kaj pustil mu, ali ne, v njej. Od-
vetnik in doktor sta staknila obraz k obrazu,
ker sta se bala, da bi drug drugemu ne iz-
pila vsega. Konci večerje pa je strežaj pri-
nesel meso, pečeno na ražnji.“

„Razgovarjali smo se jako živo, in mi-
note nismo prenehali govoriti. Mnogo zani-
mljivih dogodkov iz bojnega življenja so pripo-
vedovali; ali polkovnik sam, ali tisočnik, pa
Ruski kapitan.“

„Ko smo se bili nagovorili, legli smo spat.
Vsak je spal tak, kakoršen je bil, oblečen in
orožen, to je, da na slami, ktero smo bili iz
kota razvlekli in razstlali. Jaz sem si torbo
del pod glavo in mislil, kako bi zaspal. Poleg
mene sta se bila doktor in kapitan zarila v
slamo in po nekaj minutah sta užé hrščala.
A jaz nisem mogel zaspati nikakor. Na enej
strani me je tiščala gola zemlja, na enej pak
je delal mi preglavico težek revolver, ktere-
ga je vsak vsled bojnega ukaza moral pri sebi imeti
v nožnici na jermenu. Noč je bila neznanski

hladna. Zeblo me je v roci in nozi, ali minil
je dan in zopet, pa sem se privadil in tega
nenavadnega bojnega života.“

„Zgodaj zjutraj smo, ko je bilo še temotno,
vsi bili po konci. Pred odhodom smo vsi po-
pili vsak svojo merico rakije (slivovice) in
povžili kos pečenega mesa. Ko mi je bil
Horvatovič ponudil rakije, dejal sem, da je
ne pijem, ali polkovnik se je nasmijal in opo-
nil mi je, naj se le naučim piti slivovico.
Brzo sem pil rakijo takó, kakor jo je pil ves
štab.“

„Po nekaj minutah je vse živo bilo
okrog nas. Z vseh strani so ljudje prihajali
k načelniku. Vsak trenotek je predirjal kak
konjik in prinesel ali kakov telegram ali kako
pismo, ali pa je odjezdil s čim takim. Brzjavna
postaja, ustanovljena prav nalašč bojnimi po-
trebam na vspeh, ta je bila v poprejšnji Pan-
diralskeji mitnici. Opominjam, da Pandiralo
ni vas, temuč da je tako ime mejnemu nase-
lišču, mitnici in „hanu“ pri vratih k mejnemu
plotu.“

„Ljubeznjivi čitatelj gotovo pričakuje, da
mu kaj povem tudi o polkovniku Horvatoviču.
Uže njegovo ime nam nekako priča, da ni iz

naj se za-nje vstanovi lastna služba božja. Od l. 1848—54 so bili nekaj dosegli. Potem je bila pa spet večina brez duhovskega oskrbovanja. Sedaj pa si „Družba sv. Metoda“ prizadeva za to, in od svečana meseca bila je v cerkvi sv. Ane vsako nedeljo in vsaki zapovedani praznik česka pridiga in ob 1/2 11 dopoldne sv. maša, pri kateri se je česko popevalo. Popoldne je bil blagoslov, in pred njim nekaj česki krščanski nauk. Ali z ozirom na veliko veliko število Čehoslovancev, kar jih stane na Dunaju in vseskozi tje prihaja, je to vse premalo; poskrbeti hoče torej omenjena družba sv. Metoda, da se tudi v drugih cerkvah po potrebi prične česka služba božja, da se napravijo zavétnice za otroke in občne učilnice ljudske, in ponavljalne za rokodelske učence in družnike ali pomočnike, in koristne česke knjižarne itd. K temu treba je, da pristopajo v družbo Slovani na Dunaju bivajoči ter jo podpirajo. Med vabitelji so na pr. predsednik dr. J. Švec prošt, naméstnik predsednikov dr. Fr. Laurin, dvorski kaplan in vseučiliški profesor, dr. Beck, P. Bilka, prof. A. Šembera itd. — To je jako dobro znamenje in spričuje dokaj glasno, da Slovan gré na dan. Na Českem se zidati ima lovski grad za cesarjeviča Rudolfa, in gledé na vse to in uno na misel mi prihaja samo po sebi pevanje Vodnikovovo:

Vindisa, Vindona	Prisvetli, dobrotni
Slovenski ste blé,	Po Rudolpu Vnuč!
Na Nemcih Slovencu	Ti vstaviš pravico,
Je Vindec ime,	Besedo in vuk.
Tam vedno zidali	Narave slovenske
Hasburski so grad;	Oživljeni kal
To prosto vozili	Bo cvetjem in sadjem
Do morja zaklad...	Cesarstvo obdal...

Samica ti dajam
Dost' pridnih otrok,
Premnogih pa sestram
Pridružena rok...

Istinič.

Brezbožna država v zgodovini.

(Konec.)

3. Od Boga odpadla država vničila je tudi vse blagostanje narodovo.

Blagostanje narodovo je edini in glavni namen moderne države; pa revolucija pokazala je očitno, da še tega namena ne more do-

seči; država zidana na brezbožni podlagi; ona je zatrla ves duševni in telesni napredek in pahnila Francosko v revščino in v nesreče, katerih nasledke še zdaj čuti.

Da je bilo nemogoče vse materijelno blagostanje, razvidno je že iz onega, kar sem omenil zgoraj o nevarnosti posestva in še celo življenja. Kdor je kaj imel, vedno je moral biti v strahu, da bi ne bodlo njegovo imetje koga v oči in bi ga ne naznanil vladi, kateri je bilo vse sumljivo, kot sovražnika prekucije. Poslanec Maury toži: „Kaj je postalo iz Francije? Žalosten predmet obžalovanja vseh narodov... Vse posestvo je v nevarnosti, rop je na dnevnem redu in ne kaznujejo ga.... Občno blagostanje je v nevarnosti...“ Res kmalo je bila Francija na kraju prepada; obrtni in rokodelstvo ste zastali; določena največja cena za jedilne reči pregnala je vse iz trga; tovarne so nehale delati. Ves redni zaslužek je jenjal, brez dela vlačili so se delavci; vojska je bila edini pripomoček, da se je mogel človek hraniti; razun tega so pa še konventovi poslanci izsrkovali zadnje imetje iz dežele po načelu Robespierrovem: „Vedi, da rodoljubi nikdar ne krađejo, kajti vse je njihovo!“ Najhuje zadela je občna revščina kmetijstvo, kajti pridelke plačevali so z assignati, to je s papirnatimi denarji, katerih vrednost je bila v prodanem cerkvenem premoženju; tudi se niso smeli prodajati čez določeno ceno. Tako nihče ni hotel polja obdelovati; gozdovi bili so zapuščeni, kanali so razpadli, ceste so se zasule. Najvišjo stopinjo doseglo je uboštvo za časa padca Robespierrova; nova direktorijalna vlada našla je vse v nepopisljivo slabem stanu; v očitnih blagajnicah ni bilo ne vinarja; denar je bil kakor zginil; assignati so bili brez veljave; odtod neizrečena draginja, da je slabo kosilo za 8 oseb stalo 60 frankov (t. j. 24 gld.) v tedanjih cenejih časih. Nazadnje moralo se je rabiti mesto denarja menjanje različnih reči, kakor orodja, srebernine, dražih kamnov ali slikarij.

In duševni napredek? Prekucije ni bila vzročila vednost, da-si je semtertje podajala orodje; kajti materializem ni vednost. Zato tudi prekucija ni ljubila vednosti; ona sovraži vse, kar se količkaj vzdiguje čez navadno vsakdanjost, zato je zatirala plemstvo

vere, plemstvo rodu, plemstvo denarja pa tudi plemstvo vednosti in umetnosti ji ni bilo sveto. Zato so odgovorili najslavnejemu kemiku tedanjih časov Lavoisier-u, ko je k smrti obsojen prosil 14 dni odloga, da bi končal neko znanstveno delo: „Republika ne rabi učenjakov ne kemikov.“ — Za starodavne spominke zidarstva in umetnosti sploh niso imeli čuta, do 50.000 cerkva in kapel, med njimi več krasnih spominkov umetnosti, posuli so v prah; tako tudi do 12.000 samostanov in 20.000 gradov; deloma so jih popolnoma razdrli, deloma prenavarili v vojašnice, shrambe itd. —

Tudi kacih 80000 bukvarnic bilo je vničenih in z njimi marsikako važno delo, marsikateri redki spis. Isto tako počenjali so z rokopisi, kipi, podobami. Prava vandalična razdivjanost je vnela ljudstvo; vse, kar je količkaj spominjalo na poprejšnje čase, na omiko, na plemstvo duha, vse so besno razdajali! — Zaprte so bile vse akademije, vseučilišča, srednje šole in kolegije, njihovo posestvo pa obrnjeno v druge namene. Tako je občni poduk zapadel neolikanosti in divjosti. Vpeljane so bile sicer nižje, tako zvane normalne učilnice, a le v namen, da se že v mlado srce vcepi jakobinsko mišljenje in iztrga iz njega vse blago in нравno. Mesto katehizma razlagale so se „človeške pravice“ od l. 1789, ki so obsedale prekucijske nazore o državi in dolžnostih državljanov. — To je kratek obraz blagostanja, kakor ga je vvedla prekucija; to je sreča, katero daje in katero le dajati more moderna materijalistična država. In to je vzor onih, kateri imajo vedno v ustih besede „omika, napredek, vednost, svitloba itd.“; tistih, ki vsacega družega, ki se ne vjema z njihovimi nazori, zovejo „mračnjaka, nazadnjaka, sovražnika vednosti!“

To je ob kratkem in povrhu francoska prekucija! Ona je zatrla vso pravico in svobodo ter stavila na njeno mesto moritev in rop in zatiranje vsega prava; ona je vničila нравnost in človečnost ter jo nadomestila z najostudnejšo razuzdanostjo in nečloveško grozovitnostjo, ona pa je tudi spodkopala telesno in duševno blagostanje in mesto njega podarila razdjanje, barbarstvo in vandalizem. In vse to bila je naravna, čisto dosledna posledica idej, katere so se kazale v prekuciji, idej materijalističnih, kakor so jih širili Rousseau in en-

Srbske domi, temuč da je iz Horvaške. Narodil se je v nekdanjej granici v Gradiškanskem polku, kder še zmirom živi njegov oča, ki je na svet prišel v Liki. V normalno učilnico je hodil v Gradišči, potlej pa je šel v Štajerski Gradec v višo vojaško učilnico, kder je nauk dovršil z vzornim vspehom. L. 1854 je dobil nadporočniško čest v Varaždinskem polku, v katerem je ostal osem let; sè svojimi graničarji je bojeval tudi na Italijanskej vojski 1859. leta. Promeni, kateri so tedaj vstajali na vojaškej granici, niso mu bili po godu. Svojo menitev o njih je nekoliko potov razodel očitno, zato so ga z Granice poslali v redne vojake. Horvatović pa je raji svojej volji vgal, torej je l. 1862 z Oreškovičem in z drugimi vred odšel v Srbsko službo. Ko je bila vojska poknita, načeloval je kot podpolkovnik Knjaževškej brigadi. Po bitvi pri Babinej glavi je dobil polkovniško čest. Njegova kasnejša dejanja so vsem še v čvrstem spominu, prohod po Banjskej ožini, vdarec od Knjaževca na desno Turško krilo, kar je dokončalo in določilo sedemdnevno bitvo pri Aleksincu. Srbom na prid, boj pri Šiljegovcu, pri Kavniku itd. Ali njegova največja želja, katero je gojil,

ko je bil še kadet, da bi bil skoro general, ta želja se mu še ni izpolnila.

„Ko je bila vstala vojska, prišli so Srbe na tej strani dosta globoko v Turško. Njih prednje straže so stale ob vsem dolenjem bregu reke Nišave, najjužnejše pak na stoku Nišave in Temske, le uro daleč od Pirota. Tudi sv. Nikolaja ožina, po kateri drži samo ena cesta iz Niša v Vidin po Turškem svetu, in ta je bila v njih lasti; tam je bila Panajotova Bolgarska četa, dekler je niso nesrečne bitke pri Pandiralu in Knjaževcu primorale, da se je umaknila.“

„Vse vasi pred Nišavo so Srbe imeli v svojej lasti, a Turki pri Pirotu so do cela obupali, da bi ta naselišča kedaj zopet dobili; trdili so, da je za reko uže „Sirb topnak“ — Srbska zemlja. Tamošnje kmete, ki so o davnih časih zamanj ustajali in vpirali se Turškej vladi, iznenadili so docéla ti Srbski vspehi, nenavadna radost jih je objemala, ker so tako naglo vzbudili se v naročji svobodne bratovske vlade, po kateri so tako goreče hrepeneli.“

„Ne bode preveč, če kaj povem o nekej starejšej vstaji v tej krajini. Razvnela se je bila še tiste dni, ko je v Srbskej gospodoval

knez Miloš Obrenović. Sezala je prav do Pirota. Na trije straneh so se mesta oklenili uporni kmetje blezu pol ure daleč. Jeden odelek je bil v vasi Gradešaci vsled samega veselja vpil tako, da je bil — kakor mrtev, ter je vničil ves črtež.“

„Srbe so v tem bili na Pandiralu, čakali so, kaj pripriži ta vstaja. Knez Miloš sam je vstajnikom poslal nekega Tatar-Bogdana, ki še dan denes živi v Aleksincu, domá je iz Pirota. Le-ta še je hotel svoje brate obiskati v dragej „uniformi“, kakoršno so sploh nosili Miloševi dvorniki. Na potu pa je brzo zvedel, da je užé konec vsega, za tega delj je rancem Turkom pomagal, da so pomirili upornike. Miloš je hotel svoje skrivne prizade zatajiti in bojni sum prognati od sebe, zato je tudi Turkom pomagal, ko so kazni delali vstajnikom. Načelnike so obesili, Pirotske čorbadžije (patricier) pa, ki so bili z uporniki, prignali so na Pandiralo, kder so vsakemu na srbsko-turškej meji dvajset in pet batin nalozili na guzico; nekatere pa so v prognanstvo odgnali v Malo Azijo.

(Dalje sledi.)

ciklopedisti. In ideje, ki vodijo naše državnike, napolnujejo naše liberalce, ki se razširjajo po časnikarstvu in skrivnih družbah, ki so pa počele že tudi segati v občno, javno življenje, so iste, in isti bo njihov nasledek!

„Odpad od Boga onesrečuje ljudstva,“ veli že sveto pismo starega veka. In ideje, ki se zdaj vrivajo v vse društveno in državno gibanje, značijo naravnost odpad od Boga, zato mora biti nesrečno ljudstvo, katero se jim vda. To kaže nam vsa zgodovina; ona nam očitno priča, kam zabrede človek, če se oddalji od pravega svojega vira in konea. Zato je le krščanstvo v stanu obvarovati človeštvo pred pretečim poginom; ono more vničiti in zatreti materializem in državo rešiti pogina, kateri je on podlaga; ono more pripeljati nas nazaj k Bogu, od katerega nas hoče ločiti liberalizem. Zato vedno veljajo besede kraljevega preroka:

„In zdaj kralji, spoznajte; dajte se podučiti, ki sodite zemljo. Služite gospodu v strahu in vriskajte mu s trepetom. Sprejmite poduk, da se ne bo jezil gospod in ne bodete poginili odpadli od prave poti.“

Borin.

Politični pregled.

V Ljubljani, 10. januarja.

Avstrijske dežele.

Dalmatinski deželni zbor se snide 15. t. m., in bode, kakor pravijo, le dva do tri tedne zboroval. Ker deželni odborniki z dosedanjim deželnim glavarjem Ljubišo niso hoteli poslovati, bode gotovo kak drug poslanec imenovan za deželnega glavarja, toda težko iz narodne večine, ampak najbrže iz narodno-vstavoverne stranke barona Lasserja.

V Levovu se bode ustanovila četrta gimnazija s poljskim učnim jezikom, katero so bili cesar dovolili že pred tremi leti, katero je pa učni minister dosedaj zadrževal, ker je občini stavil take pogodbe, da jih ni mogla sprejeti. Poljaki bi silno radi videli, da bi se dopolnilo tudi levovsko vseučilišče, kteremu primanjkuje medicinska fakulteta, in mestni odbor je sklenil, se v tej zadevi s prošnjo obrniti do ministerstva, pa bode težko kaj opravil. Bolje bi bil storil, če bi bil prošnjo poslal naravnost do cesarja.

Iz Trsta se poroča, da se je demonstracije proti **madjarskim softam** vdeležilo jako veliko ljudstva, zlasti Grkov in Slovanov, ki so klicali: Morte ai barbari (smrt trinogom!) Madjarčki so se rešili na ladijo, pa tudi tam še niso imeli miru, ker so morarji drugih ladij piskali in sikali. Šunder se je čedalje bolj širil in broderski vodja je moral z ladijo pred časom odriniti iz luke in za svetilnikom čakati na pošto in druge popotnike. Softa si pa niso iz tega nič storili in so drzno s turškimi kapami pokriti stali na površji, kar je ljudstvo menda še bolj razkačilo. Kakor se govori, so v Trstu nameravali, da bi jim bili vzeli počastno Abdul-Kerimu namenjeno sabljo in jo vrgli v morje. Da bi se deputaciji na Krfu kaj enacega ne primerilo kakor v Trstu, telegrafiralo se je tamošnjemu avstrijskemu konzulu, da je ne smejo pustiti na suho. Tem sijajnejši pa jih bodo gotovo sprejeli v Carigradu ter jih odškodovali za zoprnosti, ki jih bodo morali med potjo vžiti, zato bodo pa tudi težko prišli k spoznanju, da se madjarsko turkoljubje studi celemu svetu. (Dopis o tej reči objavimo prihodnjič. Vr.)

Vnanje države.

Konferencija v Carigradu je ravno tam, kjer je bila in konečna določba se odklada od dne do dne. Turki trdijo svojo, poslanci pa svojo. Unidan je ruski poročnik, general Ignatiev žugal zapustiti turško stolnico, če se vlada ne vda, zdaj žuga s tem angleški pooblaščenec, lord Salisbury, ki je že najel neko avstrijsko barko, da nemudoma odrine, če bode treba, in vrh vsega tega se poroča, da se je tudi avstrijskemu in italijanskemu poslancu ukazalo Carigradu dati slovo, če bi konferencija ostala brez uspeha. Po vsem tem je tedaj rusko-turška vojska skoraj neizogibna. Misli se, da boste pritiskale tudi Grška in Rumunska. Srbija in Črnagora ste sicer vezani po premirju do konca svečana, a 1. marca lahko priskočite obe, če ne boste že prej primorane zgrabiti za orožje. Druge vlade se za sedaj menda ne bodo vtikale, zlasti priča obnašanje angleškega poslanca, da se Anglija za Turčijo ne misli spuščati v boj. Zato je protiruska liga nemogoča in če bode Bismark Rusijo varoval proti Avstriji, kakor poročajo nemški listi, bode naša država morala ostati vsaj nevtralna, kolikor si tudi Madjari prizadevajo spraviti jo v boj zoper severnega sosesa.

Turčija zbira svoje vojake ob Donavi, kjer stoji že okoli 200.000 mož. Te dni je tje prišlo 85.000 mož, med kterimi je tudi vojna Muktar-paše, ki je v 27 dneh iz Hercegovine prišla v Ruščuk. Muktar paša je postal guverner na Kreti, kamor se te dni odpelje, njegov naslednik v Hercegovini je Suleiman paša, višji poveljnik v Ruščuku pa je Fazli paša. V Srbiji so se na povelje knezovo zadnje dni vstavile vse priprave za vojsko, prostovoljna ruska legija se je razpustila, četa Garibaldincev, ki je v Belgradu ljudem jako presedala, se je spravila k Drini, skrb za hercegovinske begunce v Srbiji pa je prevzel petrogradski slovanski odbor.

Rusi so tudi svojo vojno na jugu pomnožili za 110.000 mož, in mislijo, da bode ob Donavi, če se prične vojska, zadostovalo 300.000 mož.

Izvirni dopisi.

Iz Sece, 7. jan. (Č. g. Jamnik. — Srenjske volitve.) Z današnjim dnevom, ko to pišem, smo zgubili iz svoje srede častitega gospoda Antona Jamnika, ki so pri nas skozi 4 leta in 4 mesce kot duhovni pomočnik bivali. Pridobili so si srca vsih farmanov, ker so se vestno zavedali dolžnosti svojega stanu. Največ po njihovem prizadevanju je naša farna cerkev dobila 4 nove zvonove, zmed kterih veliki tehta 42 centov, in je toraj naj težji zvon v Loški dekaniji. Da niso bili skopi, se vidi iz tega, da so za zvonove mnogo svojih novcev žrtvovali. Oni so nam ustanovili katoliško politično bralno društvo. Naročeni so bili na mnogo slovenskih časnikov, ktere so nam brezplačno prepuščali, ostali nam bodo tedaj vsim farmanom v blagem spominu. Ta zguba je tim občutljiviša, ker za našo težko in raztegnjeno duhovnijo še ni določen drug kaplan, katerega bi pa težko pogrešali.

Malo pred novim letom se je vršila pri nas tudi volitev za srenjski odbor, ker se je prejšnji župan vrli narodnjak županstvu odpovedal. Odborniki so bili izvoljeni večidel stari (prejšnji) le za župana so med seboj enoglasno izvolili Franceta Šliberja, tukajšnega posestnika in trgovca. Nadejati se smemo, da smo po njem dobili nevstrašljivega boritelja za blagor občine. On je tudi izveden v pisanji in

upati smemo, da bode ta posel brzo, pravilno in na korist občine za majhno plačo opravljal. Le tako bomo nekoliko odškodovani za zgubo starega od cele občine spoštovanega župana.

Iz Belgrada, 31. decembra. (Knežinja. Ruski dobrovoljci. Tatje. Dragina.) Kneginja Ntalija je nekoliko bolelna in zaradi tega ne sprejema spoštovane gospode.

Ruski dobrodelni odbor želi poizvediti stanje srbskih vsled vojske stradajočih siromakov ter je naprosil dr. Erismana, da popotuje okrog in da pozveduje, kde bode potrebna carsko-ruska pomoč. Odbor če potrebnim siromakom poslati obleke, kakor srajce, suknje, opanke pa tudi živeža in denarjev. Odbor spoznavši veliko ceno siromaške kuhinje, koja stoji pod zavetjem grofice Joaninove, odločil je dati za zdaj 250 ces. dukatov, da bi se okrepčala in poživila množica, ki je stradala v srbsko-turški vojski.

Odbor poslal je tudi metropolitu 12000 dinarov, to je 1000 dukatov s prošnjo, da se ti novci pošljejo v kraje srbske, kjer ljudje zaradi vojske trpe pomanjkanje, ter da se vsakej potrebni hiši da po eden dinar za božič, ovaj veliki kristjanski god. Kancelija ruskega dobrodelnega odbora je vsaki dan od desetih do ene ure popoldne odprta, in vsi, ki iščejo pomoči, morejo se v tem času v tej kanceliji naznaniti.

Poverjeniki petrogradskega in moskovitskega odbora naznanjajo, da se ruskim dobrovoljcem, ki služijo v Srbiji, izdaje plača, kar jim je pripada do 1. decembra (13. dec.); tudi potne stroške v Rusijo hoče odbor do konca premirja, to je do 20. dec. (1. Januarja) plačevati iz odborovih denarjev, potem pa se vsi posli izročé vojni upravi.

Včerajšno noč so tukajšni lopovi pokradli v štacuni nekega trgovca, ki tudi s zlatom trguje, zlatnine za 100 dukatov vrednosti, denarja pa, kolikor ga je bilo, se še dotaknili niso, dasi bi ga bili lahko vzeli vsega, ker ni bil pod ključem. Tatov dozdej še niso dobili. Tukajšno ljudstvo se zlo boji pred tatovi, ter zaradi tega mnogo patrol vsako noč po ulicah hodi in mestjani še sami opravljajo patrolno službo po noči; oboroženi so s puškami in bodali, ponočni policijski čuvaji pa imajo, kakor žandarji revolverje. Pri vsem tem pa se je že zgodilo, da je bilo kje pokradeno. Mestjani se nad ponočnimi čuvaji silno jeze in jim očitajo, da so z lopovi dogovorjeni.

Kakor razne nesreče po tužni Srbiji razsajajo, ravno tako tudi dragina ne prizanaša ubogemu ljudstvu; vsaka reč se je podražila in ljudstvo je v skrbi, kaj da bode še le pozneje, ker pridelkov na polju v jesen ni bilo. Kar so seljaci posejali, je bilo sicer zrastle, a zaradi vojske žita niso mogli požeti in tako stoji še zdaj pod snegom; za naprej pa ni nič nasejanega, vinogradi so vničeni in polomljeni, ob meji so hiše požgane, drevje vničeno. Tako pripovedujejo ljudje, ki prihajajo od meje in to plaši ljudi pred silno dragino, ki gotovo ne bode izostala. Zemunske ženske vsaki dan prinesó mnogo mnogo kuretnine in družega jedila na tukajšni trg in vse dobro prodajo! Mnogo ljudi je tukaj brez posla; radi bi delali za samo hrano in za prenočišče, pa ne dobe nobenega dela.

Po gostilnicah ali kavarnah se vidijo le največ vojaki in sicer ruski, ker drugi nimajo novcev, ter tožijo, da ne dobé, kar jim je bilo obljubljenega. Ko Rusi odidejo, bode zopet dolgočasno in še manj zaslužka, zlasti za rokodelce, ki so jim izdelovali obleko. Veliko

je pa tukaj tudi takih Rusov, ki solda v žepu nimajo, pa se v gradu razveseljujejo in so prav dobre volje; hodim jih večkrat gledat, ker so jako zanimivi, pa tudi zelo raztrgani.

Ruski oficirji skoraj vsi znajo nemški in francoski, pa tudi nekteri drugi ruski vojniki znajo za silo nekoliko nemški, pa takih je le malo.

Domače novice.

V Ljubljani, 10. januarja.

(Mestni odbor) ima v petek 12. t. m. ob 5. uri popoldne svojo mesečno sejo.

(Slovenska Matica) je razposlala knjige za l. 1876 t. j. Dr. Lovro Toman (življenje in pesmi), Letopis pa zemljovid: Francija, Britanija in Škandinavija, in ker z državljskim letom sklepa svoje račune, vabi k občnemu zboru na 24. dan januarja 1877, o katerem po pravilih izstopijo zadnjič l. 1872 voljeni odborniki, ki so ljubljanski, dr. Poklukar Josip, Souvan France, dr. Sterbenec Jurij, in Tomšič Ivan; vnanji Herman Mihael, Kosar France, Šavnik Dragotin, dr. Tonkli Josip in Winkler Andrej, — kateri se pa — se vé zopet lahko volijo. Vabilo in kaj več o tem povémo prihodnjič.

(Delničarjem banke „Slovenije“) likvidacijski odbor to-le naznanja: Mnogokrat smo že delničarje likvidujoče banke „Slovenije“ pozivali, da naj po sklepu občnega zbora dne 28. septembra p. l. po 30 gld. na vsako delnico doplačajo, toda ta poziv imel je do zdaj le malo vspeha, in vsled tega se razmotanje kupčije ni moglo tako vršiti, kakor bi bilo želeti in se tudi v prihodnje vršilo ne bo, dokler ne bo likvidacijskemu odboru mogoče tirjavam upnikov do banke zadostiti. Čem dalje pa delničarji ne bodo doplačali, tem dalje ne bo mogel likvidacijski odbor svoje naloge dokončati in tem večji stroški se bodo delničarjem narastli.

Likvidacijski odbor je tedaj prisiljen proti vsem tistim delničarjem, kateri še niso doplačali, sodnijsko postopati, kar s tem dostavkom objavimo, da naj se vsakteri podviza, brž ko brž na svoje delnice doplačati, ker le na ta način bi se neprijetnosti sploh, posebno pa sodnijskih stroškov obvaroval.

(Hirajoči mestni blagajnici) nasvetujeta se dva nova vira: a) Naj se davek gotov, nemajhen naloži vsem onem štacunarjem, kateri brez potrebe odpirajo svoje štacune in prodajajo ob nedeljah in praznikih, kajti premnoga večina tega ne stori, da bode vladala enakopravnost, in da se od skupljenega denarja plačuje davek; in b) vsem onem, kateri ob stolnici ali pred mostom t. j. pred frančiškansko cerkvijo postavajo dopoldne ali popoldne med službo božjo ob nedeljah in praznikih, da oni, kateri mimo hoditi morajo, skoro mimo ne morejo, in se torej po gotovem davku, mestu kaj koristnem, ustavijo opravičene pritožbe!

(Jezičnik) XIV. leto t. j. otec Marko Pohlina pa Valentin Vodnik, spisal prof. gimn. Jos. Marn, 1876. v 8° str. 35 + 47 dobiva se ga nekaj zvezkov pri domačih bukvarjih, ponatisnjenih po Učiteljskem Tovarišu posebej po navadi. Dokler spregovorimo ktero o njem, naj ponatisnemo izvirni predgovor njegov, ki pojasnuje nekako vse delo, in se glasi tako-le:

V Arabje pušavi
Se tiček rodi,
V odjudni goščavi
Sam za-se živi itd.

Kakor v Arabije puščavi — bilo je prejšnje stoletja v slovenskem slovstvu, in — kakor v odjudni goščavi — bilo je v preteklem

še za P. Marka Pohlina, dokler se ni prikazal Valentin Vodnik. Bil pa je Vodnik učenec Pohlina. Vendar — svést si, da reki svetega pisma: Učenec ni čez učenika; učencu je zadosti, da je kakor njegov učenik popolnoma pa bode vsak, če je kakor njegov učenik itd. — veljajo v gotovem smislu le o Učniku, kateri je prišel od Boga (Jan. 3, 2); napredoval je vedno v učenosti in hodil verno za zvezdicami prave véde in umetnije ter postal nam otec dobre proze in lepe poezije slovenske. Prekosil je jako jako nekdanjega učenika svojega. Dovršivši svoje delo je pa tudi potolažen vzkliknil o svojih naslednikih:

Incesse novi: veteres migrate colonos.

Vam, dragi učenci! je rasti, meni pa giniti, umikati se in — umakniti. In res, prirasli so novi, mladi Slovenci, jeli obdelovati domače slovstveno polje, in radostni obhajamo sedaj god oživljene Slovenije. En zarod poganja preroben ves nov. In kaj bi vesel ne bil stari učenik tacih mladih učencev! — Zgled sem vam dal; posnemajte in dovršujte ga. Pravijo sicer, da sedanji svet je brez značaja. To pa ni rés. Ima značaj ima, toda — slab značaj. To je terst, ki ga veter maja simo tamo. Takov ni bil Vodnik. Kar je opeval v prvih pesmicah, to je dokazoval v zadnjih spisih svojih. — Znana je bila že nemila njegova osoda, kar jamejo nekoji — dijaci ne — divjaci nagajati mu učeniku. Vodnik — užaljen — preneha v nauku, pogleda milo po šoli, in kedar omolkne vse, resno spregovori:

Fortuna non mutat genus.

„Kar sem, to sem; Slovenec sem, Slovenec ostanem; Slovenec v sreči, Slovenec v nesreči.“ — In prav to je, česar sedanji vetrasti svet ne umé in uméti ne more; o čemur pa želim za Vodnikom slovenski učenik, da bi umévali in v dejanji dopolnovali vsi moji pravi učenci slovenski, katerim posvečen bodi vzlasti XIV. moj v bridkem letu spisovani Jezičnik. V bridkem stanu je vbadal in vpiral se Vodnik netruden vse dni in pridobil si tako, da ga preslavljamo po smrti: torej poje Prešern, da — kakor slovečega imena tič Fenis:

Tak pevic se trudi,
Samoten živi,
Se v slavi, ki zgrudi
Ga smert, prerodi.

Razne reči.

— Šematizem lavantinske škofije prišel je nedavno na svetlo. Škofija ima 453.937 duš, 189 fara, 31 lokalij, 201 kaplanijo, katerih je 32 praznih. Vseh duhovnikov je 506, in sicer 392 dušnih pastirjev, 55 počivavnikov, ostali pa so v drugih službah. Bogoslovcev imajo v IV. letu 5, v III. letu 11, v II. letu 5, v I. letu 10, (1 eksternist) tedaj skupaj 31. Razun navadnih predmetov predavaja se na bogoslovju tudi še druge za duhovnike jako koristne in potrebne reči. Kanonik Orožen razlaga duhovsko vradno pisavo in zgodovino cerkvenih umetnij, g. Kovačič retoriko, g. Skuhala logiko, g. Ogradi liturgiko, g. Manih koralno petje. Prav prilično se nam zdi, da se razun alfabetičnega imenika nahaja tudi imenik duhovnikov po letih, kedaj so bili v mašnike posvečeni. Jako praktična je tudi vradna pratika, to je natančen zapisnik, ktere vloge do knezoškofijskega ordinarijata ali do drugih vradov se imajo mesec za mescem odjati, kakor tudi kratek poduk, kako naj se razne vloge vrede.

— Razpisane so: Služba okrajnega glavarja na Kranjskem; sl. kancelista pri no-

vomeški kresijski sodniji; sl. notarijev v Novem mestu, Lašičah, Kranjski gori, Račjem, Metliki, Bistrici, Ložu, Senožečah, Idriji, Vipavi in Trzinu. Prošnje se oddajajo do konca meseca.

— Strašna nesreča se je zgodila na neki železnici v severni Ameriki. 29. decembra p. l. ob 8. uri zvečer se je namreč železni most pri postaji Ashtabula (v deželi Ohio) vdrl pod nagličem, ki se je pripeljal iz New-Yorka, in vozovi so telebnili v 75 čevljev globoki prepad. Od 179 ljudi, ki so se peljali z nagličem, jih je neki le 7 ostalo nepoškodovanih, okoli 100 jih je bilo mrtvih, drugi pa so bili več ali manj potrti; ker so se vozovi od mašine vneli, so nekteri zgoreli, nekteri so vtonili, nekteri pa so zmrznili, ker je bil ravno tedaj silno hud mráz in je neprehoma medlo in hudo vreme tako strašno razsajalo, da je bilo skoraj nemogoče nesrečnikom prihiteti na pomoč. Pravi vzrok, da se je 150 čevljev dolgi viseči železni most vdrl, se ne ve, ker so most nedavno preiskovali in našli, da je trden in dober.

— Razstava raznih obutal se bode od 13. do 21. maja osnovala v Pragi, vendar se je zamorejo vdeležiti tudi vnanji obrtniki.

— „Krajna imena v Tržaški okolici“ glasi se brošurica, ki je ponatisnjena iz „Edinosti“ ravnokar prišla na svetlo in bode gotovo jako dobro došla vsem, ki hočejo deželo Slovensko natančneje poznati.

— G. Andrej Volkar, iz Kamnika, dovršil gimnazijo ljubljansko z zrelotno preskušnjo l. 1872, je kot dež. glav. konc. praktikant pri okrajnem poglavarstvu v Karlinu, na Karlo-Ferdinandovem vseučilišču v Pragi v pondeljek 8. t. m. javno povišan bil za dektorja vseh prav.

— Imenovanje. Anton Rosenkranz, dosedaj kontrolor pri višjem solnem vradu v Piranu, postal je oskrbnik imenovanega vrada, in ravno tako Anton Stefanutti v Kopru. G. Janez Petrovič je imenovan za okrajnega pristava v Št. Lenartu na Štajarskem, pristav g. Anton Kapus pa je vsled lastne prošnje iz Marenberga premeščen v Slovenji Gradec.

— Odlikovanje. Višji finančni nadzornik Janez Pihler, in brodnik Peter Robba na Primorskem, ki je večkrat ladijam v nevarnosti pogumno hitel na pomoč, odlikovana sta od cesarja s srebrnim križcem za zasluge.

Umrli so:

6. jan. Matej Joras, posestnik, 60 l., za vodenico. Katarina Skubic, gostinja, 76 l., v boln. vsled starosti. Karlu Mačku, nakladaču novorojeno dete ženskega spola. Edvard Igel, gled. d. o., 4 1/3 l., za davico. Gašper Lokardi, gosačev o., v boln. za neko bulo.

Telegrafične denarne cene 10. januarja.

Papirna renta 60.95 — Srebrna renta 66.20 — Zlata renta 71.65. — 1860letno državno posojilo 111 — Bankine akcije 817 — Kreditne akcije 139. — London 125.25 — Srebro 114.25 — Ces. kr. cekini 5.98 20 frankov 10.01 1/2.

Zahvala.

Podpisana sem danes od glavnega zastopnika Greshama v Ljubljani g. Valentina Zeschko-ta najnatančneje brez kakega odbitka prejela zdatno po polici na smrt zavarovano svoto, za kar mu radostno izrekam javno zahvalo. (1—1)

V Ljubljani 2. januarja 1877.

Palmira pl. Antolich,

e. k. stotnikova supruga.